

Окремі проблеми кримінальної відповідальності за статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості

Кулагіна К.Е., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Жук І В.

У міжнародному праві одержало загальне визнання положення про те, що дитина внаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони й піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження. Необхідність особливого захисту дітей уперше було проголошено у Женевській декларації прав дитини 1924 р., потім підтверджено в Загальній декларації прав людини 1948 р., Декларації прав дитини 1959 р. і Конвенції про права дитини 1989 р. Підвищену увагу останнім часом привертає проблема захисту статевої недоторканості дітей, посягання на яку можуть бути руйнівними для дитячого здоров'я та їх психосоціального розвитку, що безпосередньо закріплено Конвенцією Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення 2007 р.

Кримінально-правовий та кримінологічний аспекти зазначених питань досліджувалися у працях багатьох правників, зокрема Ю.В. Александра, М.І. Бажанова, В.І. Борисова, Л.П. Брич, О.В. Губанової, Л.В. Дорош, О.О. Дудорова, А.Ю. Журавльова, О.Г. Кальмана, Л.Г. Козлюк, С.С. Косенко, М.Й. Коржанського, М.В. Лазарчук, І.І. Лановенка, Т.Д. Лисько та ін. Однак, не дивлячись на вагомий розробки проблеми захисту статевої недоторканості неповнолітніх, багато питань все ще не набули свого остаточного вирішення. Зокрема, мова йде про визначення стану статевої зрілості неповнолітніх та його правове значення в аспекті притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 155 Кримінального кодексу (далі – КК) України «Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості».

Визначаючи підстави кримінальної відповідальності за цей злочин, законодавець чітко не визначив вік особи, статеві зносини з якою заборонені, обмежившись терміном «статева зрілість» потерпілого. Питання встановлення статевої зрілості фігурують в «Правилах проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 січня 1995 року. Відповідно до цих Правил експертиза встановлення статевої зрілості в Україні проводиться щодо осіб жіночої статі віком з 14 до 18 років при ранньому початку статевого життя, а також при обстеженні з приводу встановлення характеру та механізму виникнення ушкоджень при скоєнні насильницького статевого акту. При цьому під станом статевої зрілості розуміється закінчення формування жіночого організму, коли статеve життя, запліднення, вагітність, пологи та годування дитини є нормальною функцією і не призводять до розладу здоров'я.

Однак, як засвідчує судово-слідча практика, суперечливість тлумачення поняття статевої зрілості, складності встановлення факту її досягнення нерідко призводять до помилок. Це, у свою чергу, наводить на

думку про доцільність заміни у кримінальному законодавстві ознаки статеві зрілості віковою ознакою.

В аспекті дослідження цього питання інтерес становить звернення до зарубіжного досвіду правового регулювання зазначеної сфери. Так, у багатьох кримінальних законах зарубіжних країн при конструюванні норм, що передбачають відповідальність за ненасильницькі статеві зносини з неповнолітнім, законодавцями була встановлена вікова межа (найчастіше 16 років), замість поняття «статева зрілість». Наприклад, у ст. 174 КК Республіки Молдови встановлена відповідальність за вступ у статеві зносини з особою, що не досягла 16-річного віку. Так само визначено у КК Федеративної Республіки Німеччини (розділ 182), Латвії (ст. 161). А згідно зі ст. 116 КК Естонії, кримінальна відповідальність встановлена за вступ у статеві зносини з особою, що не досягла 14-річного віку. У КК Російської Федерації відповідальність передбачена за «статеві зносини та інші дії сексуального характеру з особою, яка не досягла 16-річного віку» (ст. 134). При цьому вчинення таких дій з особою, яка не досягла 14-річного віку, однак досягла 12-річного віку, визнається обтяжуючою відповідальність обставиною (ч. 3 ст. 134).

Враховуючи вище викладене, вважаємо за доцільне внести зміни до ст. 155 КК України, замінивши поняття «статева зрілість» на вікову ознаку, а саме: «статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку».

Принципи Кримінального права та їх законодавче закріплення

Каширіна В.О., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ННІПП НАВС *Плугатир В.С.*

Законодавці багатьох зарубіжних країн вважають, що при розробці кодексів виникає необхідність законодавчого закріплення основоположних принципів, оскільки саме вони указують правозастосовнику, до яких ідеалів у своїй діяльності він повинен прагнути.

На даний час питання, стосовно закріплення принципів у Кримінальному Кодексі України, є доволі актуальним. Його активно обговорюють науковці. Тому з'ясування значення формального закріплення принципів кримінального права в Кримінальному Кодексі України є важливим і необхідним.

Вплив принципів на суспільство полягає в тому, що вони допомагають вихованню громадян, формуванню в них високої правової культури, і тим самим утримання нестійких осіб від вчинення злочинів. Вплив принципів на службових осіб органів досудового слідства, прокуратури, суду сприяє більш правильному застосуванню кримінального закону, послідовному дотриманню прав та законних інтересів громадян.

Досить вдало деякі принципи кримінального права сформульовані в актах міжнародного та загальноєвропейського (ЄС і Рада Європи) законодавства, а також безпосередньо у кримінальних кодексах окремих держав – Литви, Молдови, Польщі, ФРН, Франції, Росії, Білорусі та